

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 2019

1469/2019

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 70 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 636/2009,

muutetaan 2 §:n 1 momentin 9 kohta, 9 §:n 2 momentti, 15 §:n 1 momentin 3 kohta, 68 §:n 3–5 momentti, 70 §:n 3 ja 6 momentti, 75 §:n 2 momentti, 84 §:n 1 momentti, 85 §:n 1 momentin 5 kohta, 87 §:n 1 momentti, 91 §:n 1 ja 3 momentti, 124 ja 136 a §, 142 §:n 1 momentti ja 152 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 9 kohta ja 152 §:n 3 momentti laissa 1250/2016, 9 §:n 2 momentti, 15 §:n 1 momentin 3 kohta, 68 §:n 5 momentti, 84 §:n 1 momentti, 85 §:n 1 momentin 5 kohta ja 87 §:n 1 momentti laissa 72/2016, 68 §:n 3 momentti osaksi laeissa 1206/2009, 72/2016 ja 1250/2016, 75 §:n 2 momentti laissa 630/2009, 124 § laissa 703/2016 ja 136 a § laissa 679/2011, sekä

lisätään 88 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 72/2016, uusi 3 momentti ja 152 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 527/2009, 355/2010 ja 1420/2016, siitä lailla 1420/2016 kumotun 4 kohdan tilalle uusi 4 kohta seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta yrittäjälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa tai sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, tartuntatautilain (1227/2016) mukaista tartuntatautipäivärahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta taikka työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015), sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016) tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (460/2016) mukaista tilapäistä ansionmenetykskorvausta;

9 §

Vanhuuseläkkeen määrä

— — — — —

Jos yrittäjän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*). Yrittäjällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen hänelle myönnetyn ensimmäisen työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen.

— — — — —

15 §

Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun yrittäjälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

— — — — —

3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä yrittäjätoiminnasta ansaitusta eläkkeestä, 65 §:ssä tarkoitetun päätyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta ja 68 §:ssä tarkoitetuista palkattomien aikojen etuuksien perusteena olevista tuloista ansaitusta eläkkeestä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttuneesta etuudesta.

— — — — —

68 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

— — — — —

Palkattoman ajan etuuksien perusteena ovat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena ovat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

- 1) 121 prosenttia äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena olevasta sairausvakuutuslaissa tarkoitettua vuositulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu yrittäjälle;
- 2) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;
- 3) 65 prosenttia tartuntatautilain mukaisen tartuntatautipäivärahan perusteena olevasta palkasta siltä ajalta, jolta tartuntatautipäiväraha on maksettu yrittäjälle;
- 4) 55 prosenttia Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan perusteena olevasta vuositulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu yrittäjälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;
- 5) 65 prosenttia 523,61 eurosta jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta yrittäjä on saanut aikuiskoulutusetuuksista annetussa laissa tarkoitettua aikuiskoulutustukea;
- 6) 65 prosenttia työeläkelakien mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetyskorvauksen perusteena olevasta työansioista siltä ajalta, jolta etuus on maksettu yrittäjälle, ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

7) 62 prosenttia sairauspäivärahan, osasairauspäivärahan tai erityishoitorahan perusteena olevasta sairausvakuutuslaissa tarkoitettusta vuositulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu yrittäjälle kuitenkin siten, että osasairauspäivärahan perusteena oleva työtulo on puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta vuositulosta;

8) 65 prosenttia tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetyskorvauksen perusteena olevasta työansioista siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu yrittäjälle, ei kuitenkaan siltä osin kuin eläkettä karttuu samasta syystä 7 kohdan mukaisesti.

Etuuksien perusteena oleva 3 momentin 1, 4 ja 7 kohdassa tarkoitettu vuositulo otetaan huomioon vain, jos vuosituloon sisältyy vähintään työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkkatuloa tai yrittäjätuloa. Etuuden perusteena olevana tulona pidetään tämän pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa kuitenkin aina vähintään 523,62 euroa kuukaudessa. Jos mainitussa kohdassa tarkoitettu etuus on ansiotyön vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena olevana tulona pidetään kuitenkin yrittäjälle maksetun vähimmäispäivärahan määrää.

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta yrittäjä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

---

70 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan ansiota määrittäessä otetaan huomioon:

- 1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo 68 §:n 3 ja 4 momentissa mainitun suuruisena; ja
  - 2) muut kuin 1 kohdassa mainittujen 68 §:ssä tarkoitettujen palkattomalta ajalta saatujen etuuksien perusteena olevat tulot 100 prosentin suuruisina.
-

Sairausvakuutuslaissa tarkoitettu päiväraha otetaan huomioon 5 momentin mukaan, jos sen perusteena olevaan vuosituloon sisältyy työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, mutta ei työntekijän eläkelain 4 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetyn euromäärän verran palkka- tai yrittäjätuloa.

---

75 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan yrittäjän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen yrittäjä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos yrittäjä on korotusvuoden alussa enintään 31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin seuraavaa ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

84 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen varhennettu vanhuuseläke, jos:

- 1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä;
- 2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja
- 3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke tai osittainen varhennettu vanhuuseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 81 §:n mukaisesti määrätty eläke.

85 §

Eläkkeestä vähennettävät etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yrittäjän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

- 5) sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain perusteella myönnetty ansionmenetyiskorvaus;

87 §

Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyiskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyiskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

Takautumisoikeus

— — — — —

Jos työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke tai kuntoutusetuus myönnetään ajalle, jolta on maksettu raideliikennevastuulain mukaista ansionmenetykskorvausta, maksetaan yrittäjälle työkyvyttömyyseläkettä, perhe-eläkettä tai kuntoutusetuutta tältä ajalta vain raideliikennevastuulain mukaisen ansionmenetykskorvauksen määrän ylittävä osa.

Eläkehakemus

Yrittäjän on haettava eläkettä eläkelaitokselta hakemuksella, jossa on Eläketurvakeskuksen vahvistama, eläkeasian ratkaisemisen kannalta välttämätön tietosisältö. Jos eläkelaitoksella on jo eläkeasian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot, eläkelaitos voi ratkaista asian myös yrittäjän muunlaisen hakemuksen perusteella. Hakemukseen on liitettävä eläkeasian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys.

— — — — —

Tarkemmat säännökset eläkkeen hakemisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) sekä vakuutusosoikeudesta tuomioistuinjaissa (673/2016) ja oikeudenkäynnistä vakuutusosoikeudessa annetussa laissa (677/2016).

Eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen. Muutoksenhausta säädetään 10 luvussa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Asian uudelleen ratkaiseminen takautuvasti myönnetyn ensisijaisen etuuden tai muun eläkkeen johdosta

Jos eläkkeensaajalle on päätöksen antamisen jälkeen takautuvasti myönnetty 87 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai eläke taikka 84 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu eläke, eläkelaitos voi ilman päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ratkaista asian uudelleen.

Kustannusten selvittely ja päätös kustannusten jakamisesta

Eläketurvakeskus selvittää 139 ja 141 §:ssä tarkoitettut kustannukset noudattaen työntekijän eläkelain 183 §:ää. Kustannusten selvittämisessä ei kuitenkaan oteta huomioon mainitun lain 182 §:ssä tarkoitettua Työllisyysrahaston osuutta työeläkekustannuksista.

— — — — —

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen luovuttamiseen

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

4) raideliikennevastuulain mukaiselle korvausvelvolliselle tiedot, jotka ovat välttämättömiä 88 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun takautumisoikeuden sisällön yksilöimiseksi.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla saatuja salassa pidettäviä tietoja voidaan antaa edelleen rikosten selvittämistä ja syytteenpanoa varten. Tiedot tulee hävittää heti, kun niitä ei tarvita.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Sellaiseen sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaiseen päivärahaetuuteen, johon ei sovelleta sairausvakuutuslain muuttamisesta annettua lakia (535/2019) mainitun lain voimaantulosäännöksen 1 momentin perusteella, ja sellaiseen Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan, johon ei sovelleta Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta annettua lakia (536/2019) mainitun lain voimaantulosäännöksen perusteella, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 68 ja 70 §:ää.

Mitä tässä laissa säädetään sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain (1521/2016) tai tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) mukaisesta etuudesta tai korvauksesta, sovelletaan sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

Mitä tässä laissa säädetään liikennevakuutuslain (460/2016) mukaisesta etuudesta tai korvauksesta, sovelletaan kumotun liikennevakuutuslain (279/1959) mukaiseen vastaavaan etuuteen.

Tämän lain 88 §:n 3 momenttia sovelletaan tilanteisiin, joissa raideliikennevastuulain (113/1999) mukainen vahinkotapahtuma on sattunut 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen